

<http://www.eduonline.ua.es/aula>

Alacant, 1 de juliol de 2004

Alicante, 1 de julio de 2004

SÓC PROF@ DE VALENCIÀ: QUÈ FAIG A L'AULA D'INFORMÀTICA???

XIMO LÓPEZ

xlopez@idm.upv.es, Universitat Politècnica de València - IES Les
Alfàbegues (Bétera)

RESUMEN:

Supose que ningú és capaç de contestar aquesta pregunta en negatiu a hores d'ara. És evident que el món acadèmic en què ens movem, nosaltres i el nostre alumnat, fa ús de l'ordinador com a instrument essencial per informar i per a comunicar. L'aparició d'Internet ha possibilitat l'existència d'un nou espai virtual que ha generat noves situacions comunicatives i nous models documentals: el xat, el fòrum, el correu electrònic... El nostre problema és ara que els currículums educatius no només sol·liciten de nosaltres que fem ús d'aquestes ferramentes informàtiques (FI) sinó que mostrem al nostre alumnat tot el món de possibilitat que aquests nous espais virtuals ens posen a l'abast.

1 TE SENTIT INTRODUIR FERRAMENTES INFORMATIQUES DINS LA CLASSE DE LLENGUA?

Supose que ningú és capaç de contestar aquesta pregunta en negatiu a hores d'ara. És evident que el món acadèmic en què ens movem, nosaltres i el nostre alumnat, fa ús de l'ordinador com a instrument essencial per informar i per a comunicar. L'aparició d'Internet ha possibilitat l'existència d'un nou espai virtual que ha generat noves situacions comunicatives i nous models documentals: el xat, el fòrum, el correu electrònic... El nostre problema és ara que els currículums educatius no només sol·liciten de nosaltres que fem ús d'aquestes ferramentes informàtiques (FI) sinó que mostrem al nostre alumnat tot el món de possibilitat que aquests nous espais virtuals ens posen a l'abast.

Estalviem-nos energia polemitzant sobre la situació dels centres educatius; deixem de banda debats sobre l'encert o el desencert de la forma com s'han introduït en l'educació les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació (TIC)¹. No es tracta ara d'investigar sinó de resoldre problemes quotidians: el professorat de llengües està realment format per a assumir aquests reptes? Pretenc donar, amb aquesta comunicació, quatre pinzellades sobre la meua experiència dins d'una aula de secundària (obligatòria i postobligatòria) com a professor de llengua i de literatura fent ús d'algunes (molt poques) FI. Es tracta d'atendre els nous currículums que, sintèticament, ens obliguen a assumir algunes tasques educatives que quedaven fins ara al marge de les nostres classes. No pretenc fer una llista de recursos, ni una anàlisi profunda, només iniciar un camí que haurem de recórrer tots plegats².

Què ens demana l'actual situació legal? En secundària un objectiu general vol que l'alumnat siga capaç d'utilitzar la llengua per a adquirir nous coneixements i per a aprendre i utilitzar tècniques senzilles de maneig de la informació per mitjà dels mitjans tradicionals i de la tecnologia informàtica. En batxillerat es vol a més que l'alumnat siga capaç d'utilitzar tècniques de recerca, elaboració i presentació de la informació utilitzant les noves tecnologies. Podem associar aquests objectius a dos conceptes bàsics: informació i comunicació. Els continguts que proposa la legislació que es treballen són, tant en el batxillerat com en la secundària, els següents: presentació de la informació, tècniques de recerca d'informació en suports diversos i en línia, i el tractament informàtic de textos.

Els criteris d'avaluació, en definitiva, allò que es considera que l'alumnat ha de ser capaç en finalitzar cada etapa, són els següents: En la secundària obligatòria: *Planificar i dur a terme, individualment o en equip, la consulta de diverses fonts d'informació per mitjà del maneig d'índexs, fitxes i altres sistemes de classificació de fonts, aplicant mitjans tradicionals i tecnologia informàtica en el marc de treballs d'investigació.*

---

¹ Si són de la *informació* i de la *comunicació*, no cal dir que el professorat de llengua n'haurem de dir alguna cosa, d'aquestes tecnologies.

² És per això que no inclouré una bibliografia sobre el tema. Quina bibliografia? La major part de les reflexions han partit de cursos de formació que he realitzat per a l'administració educativa o per a la Universitat durant els últims anys i em sembla interessant la lectura de l'*Escola Catalana* de març de 2004 on es fan alguns apunts sobre el tema. Inclouré les referències en el cos de la comunicació.

Manejar els processadors de textos i ser capaç d'aplicar-los a treballs senzills d'investigació, utilitzant els mitjans informàtics complementaris (Internet, bases de dades, CD-ROM, processadors de textos, etc.).

En el batxillerat: *Manejar els recursos informàtics bàsics (processadors de textos, correctors ortogràfics, bases de dades, Internet, multimèdia...), i aplicar-los a la busca i elaboració de la informació.*

És evident que se'ns demana que formem el nostre alumnat per tal que entenga que la importància de la informàtica en la nostra societat. I això ens planteja una primera qüestió actitudinal: l'alumnat de les generacions que trobem actualment en la secundària relacionen els ordinadors amb tasques lúdiques. L'alumnat usa els ordinadors, sobretot, per a jugar i aquesta és una de les raons per les quals s'hi aproximen amb plaer.

El nostre paper inclou mostrar-los que l'ordinador, aquella magnífica màquina d'escriure, la finestra virtual des d'on observar el món, té altres usos relacionats, encara que no ho parega, amb la vella institució escolar i, a més, serà l'instrument que els permetrà incorporar-se en les millors condicions possibles a aquesta societat de la comunicació. És missió nostra intervenir per a fer-los veure la utilització d'una ferramenta transcendental en els móns acadèmic i laboral. I també perillosa. No és aquest el lloc per a esmentar les estadístiques que prevenen sobre l'ús incontrolat de la xarxa per part dels adolescents però cal recordar constantment que hi ha determinats temes als quals s'han d'aproximar amb precaució.

2 QUIN ÉS ARA EL NOSTRE PAPER?

Aquest nou món ens obliga a noves relacions amb el nostre alumnat i amb un món virtual que no existia abans d'ara. És evident, per exemple, que tenim l'obligació d'informar sobre els gèneres textuais que apareixen: els missatges amb mòbils només han sigut el principi de noves formes de comunicació. Acceptats o criticats, formen part de la realitat del nostre alumnat, com el xat o el correu electrònic. També és evident que la nostra tasca com a docents està canviant. Les enciclopèdies en paper estan sent substituïdes per les en línia o en suport CD o DVD, i això no és un obstacle per a la docència, més aviat al contrari. Cal acceptar que l'existència de les FI també dóna suport a la nostra activitat docent, encara que en enriquir-la, la fa més complexa.

Les biblioteques virtuals, la consulta de bases de dades de tot tipus, la possibilitat d'emmagatzemar i classificar ràpidament informació, la consulta de portals educatius en línia...; fins i tot, ferramentes tan 'simples' com ara un full de càlcul que ens estalvia centenars de mínimes operacions matemàtiques... Res de tot això no és pot descartar sinó que ha de potenciar i ajudar la nostra activitat i la del nostre alumnat que té dret a ser convidat a la cultura de les TIC amb les màximes garanties. No obstant, en aquest moment els canvis en la nostra tasca són, però, indefinibles, ja que no es pot preveure l'espai que podem suposar que ocuparà l'ús de la informàtica en el futur. Tot i això sí que en podem fer algunes consideracions encara que centrades únicament en una interacció professorat-alumnat amb la presència d'ordinadors o recolzada per ordinadors, però deixant de banda possibles interaccions virtuals a través de xarxes que, de moment, només són realitat en àmbits universitaris.

Un canvi important és el de la interacció: el professor ha de planificar el treball tenint

en compte l'ús d'aquestes ferramentes però ha d'atendre els nivells diversos de coneixement que presenta l'alumne pel que fa a la informàtica: alumnes sense ordinador a casa, alumnes que tenen costum d'usar l'ordinador en local únicament, aquells alumnes que saben navegar i d'altres que, fins i tot, ens podem trobar que ja s'aproximen a l'edició web. Caldrà començar, doncs, per una breu exploració sobre aquesta 'competència informàtica'³.

El treball davant l'ordinador potencia l'atenció a la diversitat ja que, encara que no descartem el treball grupal⁴, el treball individual en interacció amb un ordinador ens permet oferir un treball autònom, diferenciat, on cada alumne/a d'acord amb el seu punt de partida, assolirà objectius diferents, amb ritmes diferents dins i fora de l'aula. El professor es converteix en un assessor, en un consultor que resol problemes sobre les tasques proposades i perd protagonisme com a eix vertebrador de la interacció educativa. Un recurs interessant, des del punt de vista grupal, és el canó projector que facilita les explicacions i evita haver de repetir en cada posició de l'aula les explicacions o els aclariments. Disposar d'una aula en xarxa també facilita algunes de les operacions que cal realitzar⁵.

Com ocorre en tots els aprenentatges lingüístics, s'ha d'avaluar cada part del procés i no únicament els resultats. Cal potenciar el vessant investigador de l'alumnat que podrà prendre més decisions sobre les qüestions que es plantejaran en la realització de les tasques. Es tracta d'aconseguir alumnes autònoms, que puguen consultar, investigar, resoldre, autogestionar... Cal valorar, el salt qualitatiu que suposa, per exemple, presentar un treball informatitzat i el quantitatiu que suposa l'estalvi de feina quan tots aquells treballs estiguen ordenats i emmagatzemats de manera que no caldrà començar-los de nou, sinó corregir-los, ampliar-los, reordenar-los...

Cal considerar, però, algunes situacions absolutament insòlites. No és fàcil fer classe amb 30 ventiladors (el dels ordinadors) en marxa. Cal certa predisposició per part de l'alumnat que, a més, el que vol és fer ús de l'ordinador i no sentir discursos: no serveix l'aula d'informàtica per a fer explicacions massa llargues. De fet, estem davant de processos que cal treballar amb paciència, preveient ritmes de treball molt més lents, sobretot en cada primera ocasió que s'usa un programari, però aquests ritmes inicials s'han de considerar com una inversió per al futur⁶.

3 PER A QUÈ PODEM UTILITZAR LES FI EN UNA CLASSE DE LLENGUA I LITERATURA?

És evident que, a pesar de tot, no som professionals de la informàtica i molt menys,

---

³ No caldria dir (però ho faig per si de cas) que una de les missions de l'escola és equilibrar els desnivells que puguen sorgir en l'era digital. Tothom ha de tenir possibilitat d'accedir a les TIC i el sistema educatiu no pot donar l'esquena a aquest problema.

⁴ Considere que no hem d'entrar en aquesta ocasió en el tema de les xarxes o de la col·laboració virtual.

⁵ No cal dir que hui hi ha programari i maquinari suficient per a fer un bon seguiment des del lloc del professor a cada alumne i a tot el grup. No obstant sembla un tema econòmicament llunyà per a les possibilitats d'un centre de secundària.

⁶ Fins i tot cal considerar la possibilitat que els ordinadors no funcionen i prendre-ho amb calma. Milions de persones cada dia condueixen i la major part no són enginyers ni mecànics.

professors. La usem com un mitjà, com un instrument, però no és el nostre objectiu tot i que sí ens agrada conèixer el funcionament del nostre cotxe per a extraure'n el màxim rendiment, per exemple. Podem utilitzar les FI com a suport de la nostra tasca docent: per a calcular les nostres qualificacions, per a generar bases de dades amb tota la informació sobre el nostre alumnat, per a poder refer cada vegada tots els materials de què disposem, als quals ens serà ben fàcil accedir.

També com a suport per a recolzar les nostres sessions, per exemple amb el canó projector podem facilitar a l'alumnat exemples visuals de processos de producció escrita o resolent activitats en temps real amb una precisió i claredat que s'allunyen de la pissarra o del projector de transparències. Podem fer presentacions virtuals o preparar tot tipus de imatges o gràfics que recolzen el nostre discurs.

Com a ferramenta lingüística la informàtica ens serveix, a nosaltres, per a corregir i per a traduir textos com a professionals de la llengua, i als nostres alumnes com a aprenents. Es poden fer consultes més ràpides i actualitzades d'enciclopèdies i diccionaris; a més ens permet tractar informàticament els textos, garantint una presentació tipus impremta impossible manualment o amb la màquina d'escriure.

Com a ferramenta comunicativa ens permet relacionar-nos a través de suports insòlits: el correu, el xat... Això ens obri, de forma molt econòmica, la possibilitat de posar-nos en contacte amb tot un món virtual infinit, immediat... amb persones en llocs ben llunyans al nostre centre; i en temps real o diferit.

Per a accedir a la informació Internet és hui un mitjà insubstituïble tant per la rapidesa com per l'economia. És, sens dubte, el millor mètode per a iniciar una recerca ràpida d'informació i, alhora, processar-la i emmagatzemar-la. Aquesta informació, a més, es pot compartir ràpidament en un procés comunicatiu sense competència.

Com a ferramenta didàctica disposem de material de tot tipus en Internet i de multitud de cursos per a aprenents i autoaprenents. No obstant això, hem d'observar la limitació d'una llengua com la nostra que continua amb una situació que la deixa al marge de determinats interessos comercials. El programari continua sent molt car i no disposem en català de tantes ferramentes com altres llengües que viuen situacions ben diferents.

4 LA INFORMÀTICA COM A OBJECTE DE CONEIXEMENT EN LA CLASSE DE LLENGUA

Evidentment el programari és un dels nostres objectes de coneixement. Tot i que, de segur, començarem a viure ben prompte la difusió del programari lliure⁷, actualment hi ha una sèrie de programes que ens permeten processar textos per tal de disposar-los tipogràficament, corregir-los, reelaborar-los, compartir-los, presentar-los, etc. Ha de formar part de la nostra formació conèixer tot aquest programari encara que no sempre és fàcil. Sí que podem, però, conèixer els programes més difosos i, bàsicament, aquells que ens faciliten les llicències de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport,

---

⁷ Sana intenció que es veurà, de segur, entrebancada per multitud de problemes que n'apareixeran en la implantació.

és a dir, tot el programari de Microsoft i el Salt.

És evident que el nostre mitjà bàsic d'expressió lingüística és el processador de textos. El nostre alumnat ha de saber usar-los per tal de realitzar en condicions òptimes les produccions lingüístiques i de segur que podem obtenir els manuals necessaris per a formular-ne propostes didàctiques coherents. No obstant, cal parar atenció amb els nostres objectius didàctics. Posem un exemple: quan ensenyem al nostre alumnat com s'insereix una nota a peu de pàgina, volem aconseguir dos objectius: d'una banda com s'insereix efectivament la nota en un document determinat; de l'altra, per a què serveix una nota a peu de pàgina, quan s'han d'usar, en quin tipus de documents, per a incorporar quin tipus d'informacions...

El nostre treball és doble, per tant, d'una banda el tradicionalment lingüístic que es veu recolzat per la tecnologia. De l'altra el d'informar sobre aquesta tecnologia a l'alumnat, però entenent-la com un instrument, com un contingut purament procedimental. Així podem explicar, i ajudar-nos amb un document escrit, com es fa una citació bibliogràfica. Ara, a més, podem consultar la pàgina del Termcat www.termcat.net/criteris/crit_bibliog/index.htm on trobarem citada la norma ISO 690, i diversos exemples per a realitzar-ne una. Aquesta pàgina ens facilita la possibilitat, a més, d'obviar la teoria i copiar-ne el format complet. Podrem aconseguir que l'alumnat aprengui a el procediment per a fer una citació bibliogràfica correcta, però, a més podem realitzar ràpidament aquest treball i centrar-nos en l'objectiu actitudinal que faci entendre quina és la importància de citar correctament tot tipus de documents conforme a una regla acadèmica i internacional.

Aquestes noves informacions ens obliguen a familiaritzar-nos amb tot un seguit de termes relacionats amb les TIC⁸. Dues adreces que ens poden ajudar en aquest sentit són www.softcatala.org o www.puntbarra.com per a persones del nostre entorn cultural amb inquietuds informàtiques. Per a buscar informació podeu fer ús de dos cercadors en català: el de la Fundació Enciclopèdia Catalana, www.grec.net/cginbin/cercador/pgm, que busca tot tipus de documents sobre el terme que proposem o el més bàsic, www.cercat.com, encara que el més utilitzat del món, www.google.es, fa recerca en les quatre llengües oficials de l'Estat espanyol.

5 LA INFORMÀTICA COM A FERRAMENTA LINGÜÍSTICA

El concepte clau és el d'autoedició. El nostre alumnat pot aconseguir fàcilment textos amb el format que vulga, amb disposicions textuais diverses formats, marges, columnes... inserint, a més, imatges, gràfics... Però a més, el programari lingüístic ens assessorarà. Podem fer ús del corrector ortogràfic del processador de textos, dels diccionaris en suport CD o en línia de què disposem en català, de programes de correcció i de traducció. Fins i tot, podem fer una consulta terminològica ja que disposem del magnífica portal del Centre de Terminologia de Catalunya, www.termcat.net, que ja hem esmentat.

---

⁸ Per a terminologia informàtica en català, consulteu www.iula.upf.es/altres/terminfo/terminfo.htm i també https://zenda.etse.urv.es:3000/bd_url/curie.php3?viewCat=4.

Anem a pams: cal saber usar el corrector ortogràfic del Word, per exemple, que es basa en l'estàndard oriental i que marca com a incorrectes paraules que nosaltres usem habitualment per escrit amb absoluta correcció: conéixer, meua, carrasca, xiqueta... A més, no soluciona, i això ho hem de fer veure a l'alumnat, tots els problemes lingüístics; és només una ferramenta que cal ser molt competent per a poder usar amb èxit. Una cosa semblant ens passa amb els diccionaris. Si busquem en el diccionari que incorpora el portal de la Fundació Enciclopèdia Catalana, www.grec.net/home/cel/mdicc.htm, trobarem *sortir* com a entrada principal. Si el busquem en el diccionari que inclou el programa *Salt*⁹ de la Generalitat Valenciana, la entrada principal és *eixir*, i *sortir*, que també apareix, remet a aquesta. Fer partícip l'alumnat de les situacions ben curioses que viu el nostre estàndard, però, amb tot, aquesta afirmació ens ajudarà en moltes situacions.

Aquest programa, el *Salt*, a pesar de les crítiques a l'ús de programes de traducció dins de l'aula de llengua, pot ser una bona ferramenta perquè també és un corrector i a més disposa d'una flexió verbal i d'un diccionari. Fins i tot, demana coneixements ben concrets sobre selecció lèxica. Així si, per exemple, traduïm una frase en castellà com ara

La montaña tiene una altura de 5 000 metros.

observarem que ens fa una pregunta sobre la paraula *altura* que l'alumnat ha de solucionar¹⁰.

Altres traductors no han tingut la difusió al País Valencià que ha tingut el *Salt*, per raons òbvies. Podeu consultar <http://www.internostrum.com/> de la Universitat d'Alacant, <http://www.automatictrans.es/catala/index.htm> o dins el portal de Softcatalà <http://www.softcatala.org/traductor/>.

Sobre diccionaris, a més dels esmentats, destaquen els de l'Institut d'Estudis Catalans que inclou un corpus lingüístic magnífic <http://pdl.iec.es/>, i la informatització que s'ha fet de l'Alcover-Moll, el *Diccionari Català-Valencià-Balear*¹¹ que es pot consultar íntegrament en <http://dcvb.iecat.net/>. En aquest sentit cal esmentar les edicions en CD del diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans¹² i l'*Hiperdiccionari català-castellà-anglès*¹³ que permet la consulta de termes especialitzats que podem complementar amb el portal esmentat del Termcat. Tenim també la possibilitat de consultar diverses enciclopèdies (*Encarta*, *Compacta*) amb diverses edicions en català, però la nostra llengua té un deute amb la *Gran Enciclopèdia Catalana* i amb la Fundació del mateix nom que ha fet un portal amb recursos inesperats, www.grec.net.

---

⁹ *Salt* vol dir això justament, Servei d'Assessorament Lingüístic i Traducció, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. El programa es pot abaixar gratuïtament en <http://www.cult.gva.es/soportegc/salt.htm>.

¹⁰ Tot i que el programa ha rebut algunes crítiques, em sembla que el disseny és molt bo, i encara que es pot no estar d'acord amb algunes solucions lingüístiques, evidentment facilita molt la tasca de correcció i és una magnífica ferramenta d'assessorament lingüístic.

¹¹ Aquesta ferramenta no és una edició digital sinó una informatització del diccionari encara que poc interactiva. Amb un motor de recerca trobem el terme i amb aquest l'entrada completa que trobaríem en l'edició en paper. No cal dir quin avantatge pot suposar disposar d'aquesta ferramenta dins d'una aula.

¹² *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*, 1997, Enciclopèdia Catalana i Edicions 62.

¹³ *Hiperdiccionari Català-Castellà-Anglès*, 1993, Enciclopèdia Catalana.

Podem trobar material lingüístic de tot tipus en la xarxa, referent a qüestions de normativa <http://www.gencat.es/ptop/llengua/>, materials d'informació lingüística <http://www.ub.es/slc/ffill/apren/gram.htm>, criteris per a elaborar document específics <http://www.gencat.es/ptop/llengua/document/teoria>, amb materials sobre sociolingüística o lingüística http://www.intercat.gencat.es/lingcat/lingcat_ca.html...

S'han implicat en aquesta voluntat de posar material lingüística a l'abast la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya, www.xtec.es, on podeu trobar infinits recursos; la pàgina del Govern de les Illes Balears, www.caib.es/; la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana, especialment pel que fa a l'àrea de Política Lingüística, www.cult.gva.es o les Universitats del nostre domini lingüístic que a través de departaments o serveis de normalització o de llengües ens posen a l'abast recursos ben interessants: www.cultura.gencat.es/llengcat/, conté gran quantitat d'enllaços; cultura.gencat.es/biblio/llengua.htm, una pàgina amb traductors, diccionaris d'anglès, de sinònims...

El més impressionant de la xarxa és que la informació és infinita, però en moltes ocasions, molt desigual. Cal educar l'alumnat en la necessitat de consultar pàgines institucionals i fiables, per moltes raons¹⁴. Tot i això no em puc estar d'oferir-vos algunes rareses: www.arrakis.es/francesc/index/html, recull de dites populars; www.fut.es/jpv/, tres mil refranys en la nostra llengua...

6 LA INFORMÀTICA COM A FERRAMENTA DIDÀCTICA

Aquest és un tema pendent. Possiblement l'escalada tecnològica anirà, ara com ara, molt més ràpida que l'evolució pedagògica; no obstant això disposem d'un mínim programari que podem usar tot i que, en la major part dels casos, no és massa adequat per al nostre alumnat i no té la flexibilitat del que s'ha produït per a altres llengües (castellà, anglès...).

L'editorial Bromera va editar en col·laboració amb la Universitat Politècnica de València el *Valencià Interactiu*¹⁵. És un curs de nivell elemental per a adults que pot tenir aplicacions per a la secundària i el batxillerat. Hi ha hagut altres intents de materials semblants però la generació de programari (imatge, so, programació...) és realment cara i la inversió sembla que no paga la pena en determinades llengües.

No ens hem de desanimar, però. Ja estem acostumats a fer-nos el nostre propi material; n'és un bon exemple *El racó del Clic*, www.xtec.es/recursos/clic/esp/, que posa a l'abast, utilitzant una ferramenta molt bàsica, una gran quantitat de recursos. Aquest és realment l'esperit d'Internet: la col·laboració. Si cada professor@ de català posara 10 activitats en la xarxa a disposició dels altres, quantes en tindríem?

---

¹⁴ No puc entrar en aquest treball en els perills de les TIC per als adolescents. Hi ha multitud de pàgines en Internet que eduquen i donen consells a pares i educadors sobre què cal fer amb algunes qüestions: on situar l'ordinador a casa, quantes hores dedicar a jugar amb consoles i ordinadors...

¹⁵ *Valencià interactiu*. Alzira: Bromera, 2000. En podeu trobar informació en www.upv.es/camille/val_interactiu_frames.html.

L'elaboració de material no s'ha de basar, necessàriament, en ferramentes molt complexes. Es tracta, en la major part dels casos, comptar amb l'existència de la informàtica al centre i incloure-la en les nostres dinàmiques. Us propose, com a exemple, una activitat sobre literatura per a alumnat de 3r d'ESO a partir del manual *Plec*¹⁶. Es divideix un grup d'alumnes en 5 grups menuts, tenint en compte que almenys un dels membres de cada grup dispose de connexió a Internet a casa. Han de buscar informació en la xarxa sobre un dels temes següents: Ausiàs March, Ramon Llull, *Tirant lo Blanc*¹⁷, *Curial e Güelfa* i Joan de Timoneda. Després realitzaran una síntesi de la informació i miraran d'elaborar un full explicatiu amb tot allò que els parega rellevant sobre l'obra o l'autor en qüestió. A més, buscaran una imatge que consideren adequada per a recolzar el treball i incorporar-la al document que han de confeccionar.

Una vegada realitzat el document, presentat i corregit, escolliran passatges de l'obra, poemes interessants o altres fragments que consideren especialment importants i que puguen llegir a la resta de l'aula. Cada grup explicarà en una sessió l'autor o l'obra escollida: qui era l'autor, com era l'obra, la importància en la història literària... i llegiran els fragments escollits. L'única font de consulta és Internet.

Què hem aconseguit? Han après a buscar informació i imatges en Internet, a confeccionar documents amb un processador de textos. Han treballat sobre la selecció i l'ordenació de la informació i el treball en grup, han conegut aspectes importants de la nostra història literària, han après a treballar en grup i a exposar oralment. El treball, molt sintètic, després de corregit i revisat es lliura en arxiu a tots els alumnes de l'aula.

Encara de forma més senzilla. Com podem aconseguir recolzar-nos en la informàtica per a impartir els continguts habituals de les sessions de llengua? La graella que us oferisc a continuació reproduïx fragments de produccions reals dels meus alumnes. La projecte amb el canó mentre l'alumnat la té al davant i corregeix les errades. Segons la competència de l'alumnat i la situació puc passar la graella amb els subratllats o no:

<u>En quant a l'àmbit d'ús del text és...</u>	
... <u>per lo tant</u> , cal dir que l'emissor és...	
... <u>tinc que dir</u> , que en aquest text...	
... <u>hi han dos connectors importants en...</u>	
... <u>lo més important</u> ...	
... <u>per lo que</u> hem de determinat que...	
...en la tercera <u>línea</u> del primer <u>pàrraf</u> trobem...	
...l'estructura està <u>bé</u> organitzada...	
...el registre del text és <u>estàndar</u> ...	
...en aquest text <u>encontrem</u> moltes...	
...el registre és formal <u>per què</u> ...	
... <u>es possible</u> que <u>és</u> diga, en aquest cas...	
... <u>ma</u> sigut impossible determinar el lector...	
...com <u>a</u> dit abans l'autor...	
...trobem pronoms de <u>1^a</u> i <u>2^a</u> persona...	

¹⁶ Boscà, M. i altres. *Plec*. València: Castellnou, 2002.

¹⁷ Tot el text del *Tirant* en www.fut.es/bdt/tirant/html/Tot_edicio.html.

Deixe uns moments per a solucionar aquests senzills problemes ortogràfics i els demane que m'indiquen per què estan malament aquestes expressions. Després projecte la graella següent on estan les solucions que, d'aquesta manera, no queden dubtoses. Podem fer documents d'aquest tipus per a tot tipus de problemes de redacció: accentuació, connectors, dixi, anàfora...

En quant a l'àmbit d'ús del text és...	Quant a l'àmbit d'ús del text és...
...per lo <u>tant</u> , cal dir que l'emissor és...	...per tant, cal dir que l'emissor és...
... <u>tinc</u> que dir, que en aquest text...	...he de dir, que en aquest text...
... <u>hi han</u> dos connectors importants en...	...hi ha dos connectors importants en...
... <u>lo més important</u> ...	...allò més important...
...per lo <u>que</u> hem de determinat que...	...per la qual cosa hem de determinar que...
...en la tercera <u>línea</u> del primer <u>pàrraf</u> trobem...	en la tercera línia del primer paràgraf trobem...
...l'estructura està <u>bé</u> organitzada...	...l'estructura està ben organitzada...
...el registre del text és <u>estàndar</u> ...	el registre del text és estàndard...
...en aquest text <u>encontrem</u> moltes...	...en aquest text trobem moltes...
...el registre és formal <u>per què</u> ...	...el registre és formal perquè...
... <u>es</u> possible que <u>és</u> diga, en aquest cas...	...és possible que es diga, en aquest cas...
... <u>ma</u> sigut impossible determinar el lector...	...m'ha sigut impossible determinar el lector...
...com <u>a</u> dit abans l'autor...	...com ha dit abans l'autor...
...trobem pronoms de <u>1^a</u> i <u>2^a</u> persona...	...trobem pronoms de 1a i 2a persona...

7 EN RESUM

Ens queda per recórrer un llarg camí, perquè caldrà esperar investigacions que determinen el valor pedagògic de les FI i avaluen els processos cognitius que s'estableixen en usar-les. Mentre, però, ens hem d'arriscar a utilitzar-les tot i que siga com a auxiliars, com a ajudes a la nostra intervenció pedagògica.

El futur, com he dit en referir-me a *El racó del Clic*, està en la col·laboració¹⁸. Hem de pensar en la necessitat de buscar recursos, de generar-los. De formar-nos des del centres i amb l'ajuda dels companys, d'investigar. Encara que el món de hui ens sembla impossible sense ordinadors, aquests tenien una presència marginal ara fa només 20 anys, fins i tot en les universitats. Quin sistema educatiu serà el del 2020?

Pensem que encara podem llegir literatura en català i podem treballar amb els llibres digitals que trobarem en les biblioteques, virtuals és clar: en aquesta ens expliquen què és una biblioteca virtual <http://rondalles.uib.es:8080/informacio.php>; aquesta és la de l'Institut Interuniversitari Joan Lluís Vives www.lluisvives.com; i aquesta forma part de l'impressionant esforç tecnològic que és la Universitat Oberta de Catalunya, http://www.uoc.edu/web/cat/launiversitat/estudis/estudis_a22.htm.

¹⁸ Hem de pensar, ara mateix, en xarxes col·laboratives de professors que comparteixen recursos de tot tipus, informàtics, didàctics...

També podem fer ús del xat per tal que l'usen els nostres alumnes i contactar en una interacció que, explicablement, els deixa bocabadats: www.xatvalencia.com o www.epep.cz/xat/ ens permeten accedir-hi fàcilment. I ja que no tenim premsa diària en valencià, podem fer ús de www.nosaltres.vilaweb.com o www.ciberdiari.com. Fins i tot, poden jugar en la nostra llengua: www.3xl.net.

No vull acabar sense esmentar alguns portals amb multitud de recursos sobre llengua com ara www.cercat.com/lincaweb, un directori sobre recursos lingüístics, presentats per temàtiques i amb explicacions del contingut; un portal amb cursos de llengua i cultura catalana per a castellanoparlants, www.ub.es/aest/castella/htm; el Programa d'Informàtica Educativa, www.xtec.es/recursos/, que conté tot el programari elaborat i es pot descarregar lliurement; www.xtec.es/sedec/, ofereix informació i materials sobre la llengua dins de l'àmbit educatiu.

Realment, en aquest punt, la nostra labor és la de recopilar recursos des dels més senzills (pensem en els CD que edita anualment la Junta Qualificadora de Coneixements de València¹⁹) fins als més complexos. Es tracta d'entrar en aquest nou món, perquè ens ho demanen els nostres alumnes i perquè, en certa manera, podem preveure que el nostre treball s'ha de veure associat, indefectiblement, a aquestes TIC.

Hi ha moltes veus que veuen el futur de l'aprenentatge de llengües en l'autoaprenentatge²⁰. Les Universitats valencianes ja disposen de Centres d'Autoaprenentatge on posen a disposició gran part d'aquests recursos al professorat i alumnat. Hi ha determinades qüestions lingüístiques que es poden treballar al marge de treball d'aula, però per a això necessitem més recursos, més inversió, més interès...

Com que espere haver inquietat suficientment els vostres esperits, acabaré amb una afirmació que, únicament, pretén plasmar una realitat: el futur dels nostres alumnes, del nostre treball i de la nostra llengua passa per les TIC.

Este documento ha sido publicado en:

TIC@ula 2004.
Tecnologías de la Información y la Comunicación en el aula.
Tecnologies de la Informació i la Comunicació a l'aula.
Coordinación: Rosabel Roig Vila (Universidad de Alicante)
Edición: Instituto de Ciencias de la Educación, Universidad de Alicante
I.S.B.N.: 84-688-6710-1 (soporte CD-ROM)
Año y lugar: 2004, Alicante

¹⁹ Es pot descarregar en <http://www.cult.gva.es/jqcv/>.

²⁰ Pàgines amb activitats d'autoaprenentatge hi ha moltes, a hores d'ara. Per exemple, <http://www.ub.es/slc/accgex.htm>, <http://www.upf.es/gl/>, www.pel.caib.es/, però no tenim una pàgina amb autèntics itineraris formatius per a l'autoaprenent.

